

Hozirgi taraqqiyot bosqichida jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini tashkil qilishning istiqbollari: muammo va yechimlar. Xalqaro miqyosidagi ilmiy amaliy-anjuman. 2022 yil 28-29 aprel

**МАКТАБГАЧА ТАЪЛИМ ТАШКИЛОТЛАРИДА ҲАРАКАТЛИ ЎЙИНЛАРДАН
САМАРАЛИ ФОЙДАЛАНИШ.**

10.53885/edinres.2022.70.12.092

Бобоева Зарифа Жаҳонқуловна

Жисмоний маданият факультети 2 босқич
талабаси Бухоро, Ўзбекистон

Бахшуллаева Малоҳат Бахтиёр қизи

Жисмоний маданият факультети 3 босқич
талабаси Бухоро, Ўзбекистон

Баймурадов Раджаб Сайфитдинович

Бухоро давлат университети
“Факультетлараро жисмоний маданият
ва спорт ” кафедраси доценти,
Бухоро, Ўзбекистон

Аннотация: Мақолада ҳаракатли ўйинлар болалар боғчасидаги соғломлаштириш тадбирлари мажмуи болалар соғлигини муҳофаза қилиши ва мустақамлаши, жисмонан тўлақонли ривожлантириши, турли ҳаракат фаолиятини ўстириши баён этилган.

Калит сўзлар: инсон ҳуқуқлари, давлат органлари, миллий иқтисодиёт, молия сиёсати.

Мамлакатимизни 2017 — 2021 йилларда ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича **Ҳаракатлар стратегияси** доирасида ўтган давр мобайнида давлат ва жамият ҳаётининг барча соҳаларини тубдан ислоҳ этишга қаратилган 300 га яқин қонун, 4 мингдан зиёд Ўзбекистон Республикаси Президенти қарорлари қабул қилинди.

Шунингдек, инсон ҳуқуқларини таъминлаш, давлат органларининг ҳисобдорлиги ва очиклигини кучайтириш ҳамда фуқаролик жамияти институтлари, оммавий ахборот воситаларининг роли, аҳоли ва жамоат бирлашмаларининг сиёсий фаоллигини ошириш бўйича тизимли ишлар амалга оширилди.

Миллий иқтисодиётни ислоҳ қилиш борасида ташқи савдо, солиқ ва молия сиёсатини либераллаштириш, тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш ва хусусий мулк дахлсизлигини кафолатлаш, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини чуқур қайта ишлашни ташкил этиш ҳамда ҳудудларни жадал ривожлантиришни таъминлаш бўйича таъсирчан чоралар кўрилди.

Фуқароларнинг ижтимоий ҳимоясини кучайтириш ва камбағалликни қисқартириш давлат сиёсатининг устувор йўналиши сифатида белгиланиб, аҳолини янги иш ўринлари ва кафолатли даромад манбаи, малакали тиббий ва таълим хизматлари, муносиб яшаш шароитлари билан таъминлаш сифат жиҳатидан янги босқичга кўтарилди.

Сўнги беш йиллик ислоҳотларнинг натижасида мамлакатимизда Янги Ўзбекистонни барпо этишнинг зарур сиёсий-ҳуқуқий, ижтимоий-иқтисодий ва илмий-маърифий асослари яратилди.

Жаҳон миқёсидаги мураккаб жараёнларни ва мамлакатимиз босиб ўтган тараққиёт натижаларини чуқур таҳлил қилган ҳолда кейинги йилларда “Инсон қадрини учун” тамойили асосида халқимизнинг фаровонлигини янада ошириш, иқтисодиёт тармоқларини трансформация қилиш ва тадбиркорликни жадал ривожлантириш, инсон ҳуқуқлари ва манфаатларини сўзсиз таъминлаш ҳамда фаол фуқаролик жамиятини шакллантиришга қаратилган ислоҳотларнинг устувор йўналишларини белгилаш мақсадида:

-Кенг жамоатчилик муҳокамаси натижасида “Ҳаракатлар стратегиясидан - Тараққиёт стратегияси сари” тамойилига асосан ишлаб чиқилган куйидаги еттита устувор йўналишдан иборат 2022 — 2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси ва уни “Инсон қадрини улуғлаш ва фаол маҳалла йили”да амалга оширишга оид давлат дастури тасдиқланди.

Ҳозирги техника тараққиёти юксалган даврда болаларнинг ҳаракатга бўлган талаби унча катта эмас. Шунинг учун ҳам сўнги пайтларда матбуот ҳамда телевидение орқали тиббиёт ҳамда жисмоний тарбия ва спорт мутахассислари гиподинамия, яъни жисмоний машқлар, жисмоний меҳнат, фаол ҳаракатнинг инсоният фаолиятига кундан-кунга камайиб бораётганлиги ҳақида ташвишланиб гапирмоқдалар. Бу эса ўз навбатида асримизга хос юрак-томир хасталиқларининг йилдан-йилга ортишига сабабчи бўлмоқда.

Hozirgi taraqqiyot bosqichida jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini tashkil qilishning istiqbollari: muammo va yechimlar. Xalqaro miqiyosidagi ilmiy amaliy-anjuman. 2022 yil 28-29 aprel

Харакат фаоллигининг камайиши боғча ёшидаги болалар учун айниқса хавфлидир. Шунинг учун ҳам ҳар томонлама жисмоний тайёргарликни жисмоний тарбия тизимининг бошланғич пағонаси-мактабгача ёшдаги болалар жисмоний тарбиясидан бошлаш керак.

Мактабгача ёшдаги болаларнинг ҳаёт тарзига назар ташласак, боғчада болалар кўп вақтларини расм чизиш, қўл меҳнати бўйича вазифаларни бажаришга турли эртақ ва ҳикоялар тинглаш, телевизор кўриш, ўтириб ўйинчоқлар ўйнашга сарф қиладилар. Натижада ҳаракат фаоллиги камаяди ва юқорида айтиб ўтилган касалликлар юзага келади.

Бу касалликларни олдини олишнинг зарур воситаларидан бири кўпроқ ҳаракат қилиш ва жисмоний машқлар билан шуғулланишдир, айниқса ҳаракатли ўйинлар билан. Шу сабабли боғча ёшидаги болаларнинг жисмоний тарбия машғулотларини сифатли, янги шаклларини қўлланган ҳолда ўтказиб бориш алоҳида аҳамиятга эга. Бу бола соғлигини мустаҳкамлашга иш қобилиятини оширишга, жисмоний сифатларни такомиллаштиришга имкон яратади. Натижада мактабгача тарбия муассасаларида жисмоний тарбия тизимини такомиллаштириш, болаларнинг ҳаракат фаоллигини кучайтириш тадбирларини ишлаб чиқиш вазифалари қўйилади. Болалар боғчасидаги соғломлаштириш тадбирлари мажмуи болалар соғлигини муҳофаза қилиш ва мустаҳкамлашни, жисмонан тўлақонли ривожлантиришни, турли ҳаракат фаолиятини ўстиришни кўзда тутлади. Болалар боғчасида жисмоний тарбия билан илк ёшдан бошлаб мақсадга қаратилган ҳолда шуғулланиш натижасида болалар катта гуруҳга ўтиш вақтига келиб ҳаракат малакалари ва кўникмаларининг мустаҳкам бойлигига эга бўладилар.

Шу сабабли жисмоний тарбия машқлари, ҳаракатли ўйинлар, спорт, туризмга ҳаркат фаолияти ва жисмоний ривожланиш воситаси сифатида қараш лозим, чунки юқорида қайд этилган фикрлар ўсиб келаётган авлод ҳаётида, уларнинг шахсини шакллантиришда, ҳар томонлама баркамол авлодни тарбиялашда ҳал қилувчи аҳамиятга эга.

Кузатишлар ва олиб борилган суҳбатлардан шу нарса маълум бўлдики, болалар боғчасида ҳаракатли ўйинлар кам ўйнатилади. Шу муаммони ўрганиб чиқишга, ютуқларни аниқлашга ва камчиликларни бартараф этиш учун нималарга эътибор бериш кераклигини ўрганиб чиқиш, муаммони ечишга ҳаракат қилинди.

Тарбиячилар ўртасида анкета сўровнома ўтказилди. Сўровнома Бухоро шаҳридаги 27,28,67,85 сонли мактабгача таълим ташкилотлари тарбиячилари ўртасида ўтказилди. Жами бўлиб анкета-сўровномада 60 тарбиячи қатнашди.

Ишни умумлаштириб сўровномаларни таҳлил қилиб куйидаги таклифларни киритишни лозим деб топдик:

1. Мактабгача тарбия ташкилотларида болажонларнинг жисмоний тарбия билан шуғулланишлари учун етарли шарт-шароит яратиб бериш мақсадида ҳомий ташкилотлар, ҳомийларни жалб қилиш.

2. Мактабгача тарбия ташкилотлари мутахассисларига спорт турлари билан шуғулланиш учун шароит яратиб уларга амалий-услубий ёрдам бериш. Бу ишда етакчи мутахассисларни жалб қилиш яъни спорт билан доимий шуғулланиб келаётган тарбиячилар, болалар ва ўсмирлар спорт мактаблари мутахассислари, умумтаълим ўрта мактабларида фаолият кўрсатаётган спортчи-ўқитувчилар, БухДУ жисмоний маданият факультетти профессор-ўқитувчилари.

3. Мактабгача тарбия ташкилотларида тарбиячилар ва ота-оналар ўртасида спорт бўйича тарғибот ва ташвиқот ишларини олиб бориш, яъни фахрий спортчилар, халқаро мусобақа ғолиблари, республика чемпионлари, етакчи спортчилар билан суҳбатлар ва учрашувлар ташкил қилиб ўтказиш.

4. Мактабгача тарбия ташкилотлари раҳбарияти ва юқори ташкилотлардан тарбиячиларга амалий-услубий ёрдам бериш мақсадида суҳбатлар, диспутлар, очиқ машғулотлар кўргазмали чиқишларни ташкил қилиб ўтказиш. Бу ишда вилоятда фаолият кўрсатаётган бой тажрибага эга бўлган етакчи-мутахассисларни ва услубшуносларни жалб қилиш.

5. Тарбиячилар ўртасида ҳозирги кун талабига жавоб берадиган дастурлар, ўқув-услубий қўлланмалар, янги адабиётларни тушунтириш борасида семинарлар ташкил қилиб ўтказиш.

6. Тарбиячиларнинг фикрини инобатга олган ҳолда дастурга сувда, қумда, мусиқа оҳангида ва предмет билан ўйналадиган ҳаракатли ўйинларни киритиш учун вилоят ва Республикада фаолият кўрсатаётган етакчи мутахассисларни шу масалани ўрганиб чиқиш ва шу асосида дастурга ўзгартириш киритиш ёки дастур тузишга жалб этиш.

7. Мактабгача тарбия ташкилотларида ишлайдиган мутахассисларни тайёрлаб берувчи таълим муассасалари ўқув режасидаги ҳаракатли ўйинларга ажратилган соатларни кўпайтириш.

Фойдаланган адабиётлар

Hozirgi taraqqiyot bosqichida jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlarini tashkil qilishning istiqbollari: muammo va yechimlar. Xalqaro miqyosidagi ilmiy amaliy-anjuman. 2022 yil 28-29 aprel

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 24 январ ПФ-5924 сонли “Ўзбекистон Республикасида jismoniy tarbiya va sportni yanada takomillashtiriш va ommalashtiriш chora-tadbirlari tўғrisida”ги фармони .

2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 30 октябр ПФ-6099 сонли “Соғлом турмуш тарзини кенг татбиқ этиш ва оммавий sportni yanada rivojlanitiriш chora-tadbirlari tўғrisida” ги фармони.

3.Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 3 ноябр, ПҚ-4877-сонли “Жисmoniy tarbiya va sport соҳасида кадрлар тайёрлаш тизимини takomillashtiriш va ilmiy salohiyatni oshitiriш chora-tadbirlari tўғrisida”ги қарори.

4 Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январ ПФ-60 сонли “2022 — 2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси тўғrisida”ги фармони .

5. “Хозирги тараққиёт bosqichida хотин-қизлар sporti : muammolar va istiqbolлар”, “женский спорт на современном этапе : проблемы и перспективы”. Халқаро онлайн илмий-амалий анжумани материаллари 2020 йил 6 май, Бухоро -2020, Файзиев Я.З., Сатторов М.Э.”Адаптив jismoniy madaniyat usullari”, 690-693бет.

6.INNOVATION IN THE MODERN EDUCATION SYSTEM, part 1, December 2020, COLLECTIONS OF SCIENTIFIC WORKS Washington USA 25th Desember 2020, Баймурадов Раджаб Сайфитдинович, Бахшуллаева Малохат, Жамилова Гульчехра “Роль учителя-наставника в становлении молодого специалиста”, стр 37-45.

7.SCIENCE AND EDUCATION, SCIENTIFIC, ISSN 2181-0842, VOLUME 1,ISSUE 9, Desember 2020, Раджаб Сайфитдинович Баймурадов, Малохат Бахшуллаева, Гульчехра Жамилова “Индивидуальная работа-залог успеха в работе учителя” стр.452-458.

8.AJMR:Asian Journal of Multidimensional Research (A Double Blind Refereed & Peer Reviewed International Journal) ISSN 2278-4853, Vol 9, Issue 11,November, 2020, Impact Factor: SJIF 2020,= 6.882, Baymuradov Radjab Sayfitdinovich “THE ROLE OF A MENTOR IN THE FORMATION OF A YOUNG PHYSICAL TRAINER”.

5. ББ Маъмуров. Аксиологический подход в подготовке будущих педагогов к проектированию учебного процесса.

https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=SqSdKDAAAAAJ&citation_for_view=SqSdKDAAAAAJ:W7OEmFMyIHУC

6. ББ Маъмуров. МЫСЛИТЕЛИ ВОСТОКА О ГАРМОНИЧНО РАЗВИТОЙ ЛИЧНОСТИ.

https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=SqSdKDAAAAAJ&citation_for_view=SqSdKDAAAAAJ:Y0pCki6q_DkC

7. А Mamanazarov, В Mamurov, В Madrimov, М Mamanazarov, G Ulmasova.

Гуманитарные Основания Личностного Развития Студентов В Образовательном Процессе По Физической Культуре.

https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=SqSdKDAAAAAJ&citation_for_view=SqSdKDAAAAAJ:u-x6o8ySG0sC

8. ББ Маъмуров. Основные требования к качеству высшего педагогического образования. <https://cyberleninka.ru/article/n/osnovnye-trebovaniya-k-kachestvu-vysshego-pedagogicheskogo-obrazovaniya>

9. ББ Маъмуров. Нравственно-эстетическое воспитание учащихся средствами

литературных произведений. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=OtroS_2018_4_9

10. ББ Маъмуров. Нравственно-эстетическое воспитание учащихся средствами

литературных произведений. http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=OtroS_2018_4_9